II 35230

Dr. GHEORGHIŢĂ MATEUŢ DR. ARTHUR MIHĂILĂ

LOGICA JURIDICĂ

LUMINA LEX
1998

II 35230

DR. GHEORGHIŢĂ MATEUŢ

DR. ARTHUR MIHĂILĂ

LOGICA JURIDICĂ

222302

UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECA 1

C-222302G

LUMINA LEX
1998

CUPRINS

CAPITOLUL I 3

INTRODUCERE 3
1. Definiția și obiectul logicii 3
2. Scurt istoric al logicii 5
3.Structura logicii 8
4.Sistemul logic al dreptului 10
5.Necesitatea aplicării logicii în drept 13
6. Logica juridică și locul ei în sistemul științei logicii 16
7. Logica aplicabilă în drept 20
8. Domeniul logicii juridice 23
9. Metodologia logicii juridice 24
9.1 Metode în genere și metode logico-juridice 25
9.2. Metoda logică propriu-zisă 27
9.3. Metoda hermeneutică 28
9.4. Metoda dogmatică 31
9.5. Metoda dialectică 33
9.6. Metoda carteziană 34
9.7. Metoda conceptualistă a lui Kant 35
9.8. Metoda intuitivă 36
10. Preocupări în domeniul logicii juridice 39
BIBLIOGRAFIE 42

CAPITOLUL II 45

LOGICĂ JURIDICĂ ȘI LIMBAJ JURIDIC 45
1. Gândire juridică și limbaj juridic 45
2. Tipuri de limbaj 46
3. Limbajul juridic 47
4. Analiza logică a limbajului juridic 50
5. Reguli de interpretare a limbajului juridic 52
6. Limbajul normativ 53
7. Limbajul judiciar 54
8. Întrebări și răspunsuri 56
8.1. Logica răspunsurilor 56
8.2. Structura întrebării 57
8.3. Erori erotetice 60
8.4. Răspunsurile și legătura lor logică cu întrebările 62

BIBLIOGRAFIE 64

CAPITOLUL III 65

PRINCIPII LOGICE CARE GUVERNEAZĂ GÂNDIREA JURIDICĂ 65
1. Înțeles 65
2. Caracteristici 65
3. Formularea principiilor 67
4. Importanță 67
5. Principiul identității 68
6. Principiul noncontradicției 69
7. Principiul terțului exclus 71
8. Principiul rațiunii suficiente (principium rationes sufficientis quid nihil est sine ratione) 73
BIBLIOGRAFIE 75

CAPITOLUL IV 77

FORMELE LOGICE ALE GÂNDIRII JURIDICE 77
1. Forme tradiționale 77
2. Noțiunea juridică 77
2.1. Accepțiune 77
2.2. Context 78
2.3. Particularitățile noțiunii juridice 78
2.4. Rolul conceptelor juridice în formarea dreptului 82
2.5. Formă și conținut în drept 84
2.6. Structura noțiunilor juridice 86
2.6.1. Elemente componente 86
2.6.2. Raportul dintre elementele componente 87
2.6.3. Clasificarea noțiunilor juridice 91
2.6.3.1. Tipuri și categorii 91
2.6.3.2. Noțiuni cognitive și noțiuni pragmatice 92
2.6.3.3. Noțiuni precise și noțiuni imprecise 93
2.6.3.4. Noțiuni concrete și noțiuni abstracte 93
2.6.3.5. Noțiuni absolute și noțiuni relative 93
2.6.3.6. Noțiuni vide, nevide și ideale 93
2.6.3.7. Noțiuni simple și noțiuni compuse 94
2.6.3.8. Erori create de încadrarea greșită în tipologia noțiunilor 94
2.7. Raporturile dintre noțiunile juridice 95
2.8. Operații logice asupra noțiunii juridice 96

2.8.1. Definiția 97
2.8.1.1. Înțeles 97
2.8.1.2. Definiția dreptului 101
2.8.1.3. Structura definiției 103
2.8.1.4. Procedee de definire 103
2.8.1.5. Reguli 105
2.8.1.6. Definiții utilizate în gândirea juridică 107
2.8.1.7. Rolul definiției în opera de calificare judiciară 108
2.8.2. Specificare și generalizarea 112
2.8.2.1. Specificarea 112
2.8.2.2. Generalizarea 112
2.8.2.3. Utilitate în logica juridică 112
2.8.2.4. Procedee 113
2.8.2.5 Reguli 113
2.8.3. Diviziunea și clasificarea 114
2.8.3.1. Diviziunea 114
2.8.3.2. Clasificare 115
2.8.3.3. Reguli 116
2.8.3.4. Rolul diviziunii și clasificării în opera de calificare juridică 116
2.8.4. Diferențierea și integrarea 121
2.8.4.1. Diferențierea 121
2.8.4.2. Integrarea 121
2.8.5. Analiza și sinteza 122
2.8.5.1. Analiza 122
2.8.5.2. Sinteza 122
2.8.5.3. Condiții 122
3. Judecata juridică 122
3.1. Terminologie 122
3.2. Tipuri de judecăți 123
3.3. Judecata juridică 124
3.4. Forme de judecăți cognitive 125
3.5. Feluri de judecăți cognitive 126
3.5.1. Judecăți modale 127
3.5.2. Judecăți categorice 127
3.5.3. Judecăți ipotetice 127
3.5.4. Judecăți disjunctive 128
3.6. Raporturile dintre judecăți 129
3.7. Opoziția judecăților 130

3.7.1. Conversiunea 131
3.7.2. Obversiunea 132
3.7.3. Inversiunea 132
3.8. Operatori propoziționali 132
3.8.1. Negația 133
3.8.2. Conjuncția 133
3.8.3. Disjuncția 133
4. Raționamentul 134
4.1. Considerații preliminare 134
4.2. Validitatea raționamentului 135
4.3. Raționamentul juridic 135
4.4. Inducția 137
4.4.1. Justificare 137
4.4.2 Noțiune 140
4.4.3 Importanță 140
4.4.4. Feluri 140
4.4.4.1. Inducția de la particular la general 140
4.4.4.2. Inducția de la particular la particular 141
4.4.5. Metodele inductive 142
4.4.5.1 Metoda concordanței (adveniente causa, advenit effectus) 142
4.4.5.2 Metoda diferenței (sublata causa, tollitur effectus) 143
4.4.5.3. Metoda combinată a concordanței și diferenței (metoda indirectă a diferenței) 143
4.4.5.4. Metoda variațiilor concomitente (variante causa, variatur effectus) 144
4.4.5.5. Metoda rămășițelor (manente causa, permanet effectus) 144
4.5. Silogismul 145
4.5.1. Caracterizare 145
4.5.2. Legile silogismului 146
4.5.2.1. Legi generale 146
4.5.2.2. Legi speciale 147
4.5.3. Entimema 150
4.5.4. Combinații de silogisme 150
4.5.4.1. Polisilogismul 150
4.5.4.2. Soritul 152
4.5.5. Epicherema 152
4.5.6. Dilema 153
4.5.7. Decizie judecătorească și silogism judiciar 155

4.5.8. Funcționarea silogismului juridic și a celui judiciar 157
4.5.9. Critica teoriei judecăților discreționare 167
4.5.10. Funcționarea consecinței în silogismul judiciar 169
4.5.11. Utilizarea silogismului în drept 171
BIBLIOGRAFIE 171

CAPITOLUL V 173

LEGILE LOGICE DE INTERPRETARE A JURIDICITĂȚII 173
1. Teoria lacunei juridice 173
1.1. Lacuna juridică și completitudinea sistemului dreptului 173
1.2. Lacună și antinomie 176
1.3. Reglementare 179
1.4. Tipuri de lacune juridice 180
1.5. Soluționarea lacunelor juridice 183
2. Interpretarea logică a legilor 184
2.1. Semnificația termenului „interpretare" 184
2.2. Reglementare 184
2.3. Interpretarea convențiilor 185
2.4. Interpretarea legilor 186
3. Analogia juridică 190
4. Aplicații practice ale regulilor de interpretare logico-juridică 197
4.1. Ab absurdum (ab absurdo sensu) 197
4.2. A contrario (sensu) 199
4.3. A fortiori ratione 202
4.4. A majori ad minus (cine poate mai mult poate și mai puțin) 204
5. Criterii logice de folosire a regulilor de interpretare 205
BIBLIOGRAFIE 208

CAPITOLUL VI 209

PROCEDEE LOGICE FOLOSITE DE LEGIUITOR ÎN ELABORAREA LEGILOR 209
1. Logica deontică și analiza normelor 209
1.1. Origini 209
1.2 Tipuri de norme 210
1.3. Structura și analiza normelor 212
1.4. Validitatea normelor 215
1.5. Direcții în logica deontică 217
2. Logica tehnicii legislative 219

2.1. Generalităţi 219
2.2. Operaţii logice 224
2.3. Determinarea structurii normei juridice 226
2.3.1. Determinarea ipotezei 226
2.3.2. Determinarea dispoziţiei 226
2.3.3. Determinarea sancţiunii 227
2.4. Procedee de conceptualizare 227
2.4.1 Definirea 228
2.4.1.1. Procedeul cifrajului 231
2.4.1.2. Procedeul enumerării 232
2.4.2. Clasificarea conceptelor 235
2.4.3. Construcţiile juridice 236
2.4.4. Prezumţiile şi ficţiunile 238
2.4.4.1. Prezumţiile 238
2.4.4.2. Ficţiunile 240
BIBLIOGRAFIE 242

CAPITOLUL VII 243

FUNDAMENTAREA ADEVĂRULUI JURIDIC 243
1. Înţeles 243
2. Funcţii 243
3. Formele generale ale fundamentării 244
3.1. Demonstraţia 246
3.1.1. Caracterizare 246
3.1.2. Elemente 248
3.1.3 Feluri 248
3.1.4. Reguli 250
3.1.5. Utilitate 250
3.1.6. Condiţii de validitate 251
3.2. Argumentarea 251
3.2.1. Caracterizare 251
3.2.2. Scop 253
3.2.3. Trepte 254
3.2.4. Elemente 254
3.2.5. Validitate 254
3.2.6. Operaţii specifice argumentării juridice 255
3.2.6.1. Aprecierea argumentelor juridice 256
3.2.7. Clasificarea argumentelor folosite în logica juridică 257

3.2.7.1. Argumentele probatorii 257
3.2.7.2. Argumente legale 259
3.2.7.3. Argumente irelevante 260
3.2.8. Argumente şi retorică 261
BIBLIOGRAFIE 264

222302
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 1